

ИЗВЕШТАЈ
О ПОДОБНОСТИ МАСТЕР РАДА ЗА ОДБРАНУ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

Састав Комисије:

1. др Тамара Грујић, професор струковних студија, област: Филолошке науке – Српски језик и књижевност, Висока школа струковних студија за образовање васпитача у Кикинди – ментор
2. др Миланка Маљковић, професор струковних студија, област: Педагошке и андрагошке науке, Висока школа струковних студија за образовање васпитача у Кикинди – члан
3. др Драгана Малешевић, професор струковних студија, област: Педагошке и андрагошке науке, Висока школа струковних студија за образовање васпитача у Кикинди – члан

Комисија је именована и тема мастер рада усвојена је на основу Одлуке број 107-1 од 26. 03. 2025.

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

1. Име, име једног родитеља, презиме:

Наташа (Адам) Демитер

2. Датум и место рођења, општина, држава:

05. 02. 1990. Панчево, Панчево, Република Србија

3. Студијски програм основних / мастер студија које је кандидат завршио:

Учитељица ликовне културе и педагогије / Учитељица ликовне културе и педагогије и етике, Универзитет Константина Филозофа у Нитри, у Словачкој

4. Завршетак основних / мастер студија: 2013. / 2015. године

III НАСЛОВ МАСТЕР РАДА:

Примена интермедијалности у књижевности за децу у функцији подстицаја дечје креативности

IV ПРЕГЛЕД МАСТЕР РАДА: Навести кратак садржај са назнаком броја страна, поглавља, слика, шема, графикана и сл.

Мастер рад под насловом „Примена интермедијалности у књижевности за децу у функцији подстицаја дечје креативности“, кандидаткиње Наташе А. Демитер састоји се од увода, теоријског и методолошког приступа проблему, резултата истраживања и интерпретације резултата, закључних разматрања, литературе и прилога. Мастер рад написан је на 77 страна. Поред апстракт са кључним речима на српском и енглеском језику, рад садржи следећа поглавља: Увод (од 7. до 9. стране), 1. Интермедијалност у књижевности за децу (од 10. до 14. стране), 2. Дечје стваралаштво и креативност (од 15. до 20. стране), 3. Артефилетика у дечјем стваралаштву (од 21. до 42. стране), 4. Методологија истраживања (од 43. до 46. стране), 5. Резултати истраживања (од 47 до 62. стране), 6. Дискусија (од 63. до 66. стране), 7. Закључак (од 67. до 69. стране), 8. Литература (од 70. до 72. стране), Прилог – Анкетни упитник за васпитаче (од 73. до 77. стране).
Поглавље 1. Интермедијалност у књижевности за децу садржи једну тематску целину: 1.1. Стваралаштво за децу Уроша Петровића.

Поглавље 2. *Дечје стваралаштво и креативност* такође садржи једну тематску целину: 2.1. Илустрација у књигама за децу.

Поглавље 3. *Артефилетика у дечјем стваралаштву* подељено је на три тематске целине: 3.1. Теоретске основе артефилетике, 3.2. Ликовно искуство и карактеристике дечјег цртежа у артефилетици и 3.3. Пример добре праксе са делима Уроша Петровића.

Мастер рад садржи 51 слику, 16 табела и 16 графикана.

Литературу чини 31 релевантна библиографска јединица, 10 извора и 3 видео-клипа. Литература је наведена у складу са важећим системом и стилем цитирања, релевантна је за испитивану тематику, актуелна и адекватно одабрана.

Мастер рад написан је на српском језику, ћириличним писмом.

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА МАСТЕР РАДА: *Рад је истраживачки (пројекат којим се решава практични проблем)*

Мастер рад „Примена интермедијалности у књижевности за децу у функцији подстицаја дечје креативности“, кандидаткиње Наташе А. Демитер, истраживачког је карактера и садржи прецизно структурирана поглавља у којима се расветљава тема са теоријског аспекта и даје приказ методолошких елемената истраживања са резултатима испитивања примене интермедијалности у књижевности за децу у циљу подстицања дечје креативности. Избор теме кандидаткиње Наташе А. Демитер подстакнут је тежњом да се истражи и закључцима истраживања допринесе унапређењу васпитно-образовног рада васпитача применом интермедијалности у књижевности за децу како би се код деце подстицала креативност. Уводни део мастер рада посвећен је феномену интермедијалности и креативности, као и значају примене интермедијалности у раду са децом предшколског узраста. Кандидкиња образлаже актуелност теме мастер рада наводећи да „интермедијалност у књижевности за децу не само да обогаћује доживљај текста, већ и стимулише креативност, радозналост и критичко размишљање. Кроз интеграцију различитих медија, деца добијају нове могућности за учење и истраживање света око себе, што је важан корак у развоју савременог образовања.“

Комисија сматра да је уводни део у складу са методолошким поставкама мастер рада.

Поглавље *Интермедијалност у књижевности за децу* посвећено је савременом концепту књиге који је првенствено заснован на визуелном елементу, односно на илустрацији, али често су присутни и мултимедијални ефекти. Такве књиге су интересантне деци, држе им пажњу и развијају њихове когнитивне способности, пружају „нове начине преношења и разумевања порука“. Кандидаткиња истиче да „нови облици доприносе интерактивности и додају слојеве значења који нису доступни у традиционалним штампаним књигама“. Један део поглавља посвећен је стваралаштву за децу Уроша Петровића, једном је од најистакнутијих савремених српских писаца за децу и младе, чија дела обилују интермедијалним елементима. Кандидаткиња образлаже зашто се определила за дела Уроша Петровића, а један од разлога је што дела овог писца подстичу развој функционалног знања. Интеракција између текста и слике у делима Уроша Петровића није само у служби илустрације, већ активно формира и обликује наратив. Ово омогућава деци да се осећају као активни учесници у процесу стварања значења и разумења текста.

У поглављу *Дечје стваралаштво и креативност* кандидаткиња се бави концептом креативности, указујући на то да је креативност делимично урођена, али да представља резултат праксе, искуства и подстицаја из окружења, као и да развој креативности зависи од окружења, искуства, мотивације, самодисциплине, упорности и могућности за слободно изражавање. „Дете се формира кроз садржаје који одговарају његовој природи, они подстичу размишљање, машту и креативност. Кроз разноврсне активности дете учи о свету, визуализује своје мисли, а кроз креативни језик тумачи стварност. Визуелни језик, као и други облици симболичког изражавања, представљају важно средство самоисказа.“ Из тог разлога илустрација је веома важна у књигама за децу. Део поглавља посвећен је илустраторима и илустрацији у књигама за децу и кандидаткиња се посебно бави илустрацијом у књигама Уроша Петровића из серије „Бајке“: *Бајке – Првих седам* (2022), *Бајке – Других седам* (2023), *Бајке – Трећих седам* (2023) и најновијим издањима бајки: *Бајка о Ледемону* (2024), *Зачарана справа* (2024) и *Поноћни циркус* (2025). Кандидаткиња посебно наглашава да: „Добра илустрација мора да има у себи спој интенције и атмосфере текста, као и визуелне одлике стила који одговара ономе ко илуструје књигу за децу. Илустрација не само да носи едукативну вертикалу, односно преношење идеје текста у ликовни језик, већ и естетску вертикалу, која се огледа у спајању личног печата са различитим ликовним стратегијама. Сlike које прате сам текст могу развијати радњу, али и подстицати читаоца да укључи своје сопствено мишљење и активније учествује у радњи. Илустрације дефинишу не само визуелни аспект књиге, већ и оно што оснажује сам текст, додајући му интензитет и ојачавајући комуникацију са читаоцем.“

Поглавље *Артефилетика у дечјем стваралаштву* посвећено је концепту артефилетике у уметности и образовању. Приказане су теоретске основе артефилетике са циљем да се укаже на

њен значај, нарочито у васпитно-образовном раду. „Кроз овај приступ, деца се подстичу да разумеју себе, своју позицију и значења која дају својим делима. Артефилетика има психосоцијалну функцију, помаже деци да премосте супротности између свести и подсвести, изграде идентитет и развију емоционалну стабилност.“ У једном делу поглавља кандидаткиња се фокусира на ликовно искуство и карактеристике децјег цртежа у артефилетици, јер се ликовни израз у артефилетици посматра као „поље личне и културне рефлексije“. Она истиче да цртежом „дете истовремено приказује спољашњи и унутрашњи поглед на одређену стварност. Децји цртеж показује не само оно што оно види, већ и оно што заправо зна и осећа. Дете жели да изрази све што је за њега важно и занимљиво, о чему жели да разговара. У бојама дете увек показује највеће интересовање.“ Последњи део поглавља посвећен је примерима добре праксе, где је кандидаткиња, примењујући методу артефилетике, која подразумева креативно и доживљајно учење, деци читала песме (*Камиле су дебеле*), бајке (*Бајке – Првих седам, Бајке – Других седам, Бајке – Трећих седам, Бајка о Ледемону, Зачарана справа, Поноћни циркус*) Уроша Петровића, загонетке (*Загонетне приче*), а потом су деца имала прилику да нацртају свој доживљај песме / приче. Практичне активности које је кандидаткиња реализовала, пропраћене су кратким садржајем одређене песме, приче и децјим цртежима који су настајали као продукт маште након прочитаног одређеног дела Уроша Петровића. Кандидаткиња истиче да од свих дела Уроша Петровића која је реализовала са децом, да су једино загонетке више намењене старијој деци, тј. деци школског узраста, јер деци нису дуго држале пажњу, чак и када су реализовали оне најједноставније загонетке, са два или три гинкова листа. Деца би одмах хтела да знају одговор, јер им нису била занимљива загонетна размишљања која трају дуже.

Теоријски део рада добро је конципиран, примењена је релевантна литература и представља добру основу за планирано истраживање.

Истраживачки део рада предмет истраживања усмерава ка мишљењу васпитача о примени интермедијалности у књижевности за децу у циљу подстицаја децје креативности. Полазећи од овога, предмет истраживања гласи: примена интермедијалности у књижевним делима за децу у раду са децом предшколског узраста у циљу подстицања децје креативности. Проблем истраживања гласи: Да ли васпитачи у свом васпитно-образовном раду примењују интермедијалност у књижевним делима за децу у циљу подстицања децје креативности? Циљ истраживања био је да се испитају мишљења и ставови васпитача о примени интермедијалности у књижевности за децу и да ли она подстиче децу на креативност. Колико често и да ли васпитачи читају деци у свом васпитно-образовном раду и да ли то подстиче децу да буду креативнија и маштовитија. Такође, био је циљ да се испита да ли су васпитачи упознати са делима Уроша Петровића која су намењена деци и да ли их користе у свом раду. Дефинисано је пет задатака који су спроведени по истраживачком плану како би се утврдила истинитост постављених хипотеза: Х₀ – Претпоставља се да васпитачи имају позитивна мишљења и ставове о примени интермедијалности у књижевности за децу као подстицају и мотивацији деце на креативност; Х₁ – Претпоставља се да васпитачи често примењују интермедијалност у књижевности за децу ради подстицања децје креативности; Х₂ – Претпоставља се да васпитачи најчешће користе аудио-визуелне медије у реализацији интермедијалности у књижевности за децу ради подстицања децје креативности; Х₃ – Претпоставља се да примена интермедијалности у књижевности за децу ради подстицања децје креативности захтева од васпитача већу ангажованост у припреми за васпитно-образовни рад; Х₄ – Претпоставља се да је доминантан показатељ успешне примене интермедијалности у књижевности за децу као подстицају децје креативности: развој говора, децје маште и стваралаштва; Х₅ – Претпоставља се да примена интермедијалних дела Уроша Петровића за децу у васпитно-образовном раду подстиче децју машту и креативност. Зависне варијабле истраживања су мишљења васпитача о креативности и интермедијалности у књижевности за децу и како децу подстицати на машту и креативност. Независне варијабле су: пол, број година радног искуства у струци, ниво образовања васпитача, узрастна група. Узорак истраживања чини 110 васпитача са територије Републике Србије, највећи број је из Новог Сада. Анкетирање се вршило путем интернета, а реализовано је током марта месеца 2025. године. У истраживању је коришћена дескриптивна метода, а истраживачка техника је анкетирање. Инструмент истраживања је упитник који садржи 16 питања. Први део упитника представљају општи подаци о испитаницима, а остала питања односе се на тему истраживања.

Поглавље *Методологија истраживања* садржи начин формирања и опис узорка, ток и начин прикупљања података и статистички метод, при чему су сви поменути елементи у складу са предметом и циљем истраживања.

У поглављу *Резултати истраживања* приказани су квантитативни подаци који су квалитативно протумачени и представљају основ закључивања у овом раду. Добијени подаци статистички су обрађени израчунавањем процента и представљају финалне резултате који су приказани табеларно и графички.

Највећи број испитаника је женског пола, до 10 година радног стажа у струци, са завршеном високом струковном школом.

Хипотеза 1: Претпоставља се да васпитачи често примењују интермедијалност у књижевности за децу ради подстицања дејче креативности, потврђена је, јер, резултати показују (Табела 7 и Графикону 7) да 73 (66,40%) испитаника често примењују интермедијалност у књижевности за децу ради подстицања дејче креативности. Ниједан испитаник није навео да интермедијалност примењује ретко или никада. Ови подаци указују на то да већина васпитача свесно и редовно користи интермедијалне методе у раду са децом како би подстакла њихову креативност и интересовање за уметност. Резултати приказани истраживањем (Табела 5 и Графикон 5) показују да је 95 (86,30%) испитаника оценило примену интермедијалности у васпитно-образовном раду као значајну, док резултати (Табела 6 и Графикон 6) указују на то да 100 (90,90%) испитаника сматра да је интермедијалност значајна у подстицању дејче креативности.

Хипотеза 2: Претпоставља се да васпитачи најчешће користе аудио-визуелне медије у реализацији интермедијалности у књижевности за децу ради подстицања дејче креативности, није потврђена, јер према резултатима истраживања (Табела 8 и Графикон 8) највећи број испитаника, тачније 57 (51,80%) користи визуелне, штампане медије, као што су илустроване књиге и књиге са QR кодовима, 35 (31,80%) користи аудио-визуелне медије (филм, телевизија, интернет), 18 (16,40%) испитаника користи аудитивне медије. Ови подаци указују на то да највећи број васпитача најчешће користи визуелне медије, јер илустрација значајно доприноси разумевању текста и подстицању маште и креативности код деце.

Хипотеза 3: Претпоставља се да примена интермедијалности у књижевности за децу ради подстицања дејче креативности захтева од васпитача већу ангажованост у припреми за васпитно-образовни рад, потврђена је, јер према резултатима истраживања (Табела 12 и Графикон 12) више од пола испитаника, и то 87 (79,10%) навело је да је ангажовано приликом примене интермедијалности у књижевности за децу у циљу подстицаја дејче креативности. Ниједан испитаник није навео да није ангажован или да није сигуран у вези са својим ангажовањем у припреми за васпитно-образовни рад када примењује интермедијалност. Ови резултати показују да примена интермедијалности захтева озбиљну припрему, посебно у одабиру и прилагођавању садржаја који ће на креативан и подстицајан начин утицати на децу.

Хипотеза 4: Претпоставља се да је доминантан показатељ успешне примене интермедијалности у књижевности за децу као подстицају дејче креативности: развој говора, дејче маште и стваралаштва, није потврђена, јер према резултатима (Табела 13 и Графикон 13) највећи број испитаника, тачније 46 (41,80%) као главни показатељ наводи већу заинтересованост и мотивацију деце за рад, 40 (36,40%) испитаника сматра да успешна примена интермедијалности највише утиче на развој говора, маште и стваралаштва, а 24 (21,80%) испитаника истиче већи интелектуални ангажман кроз ангажовање различитих чула. Ови резултати показују да развој дејче креативности кроз интермедијалност није једнодимензионалан, већ обухвата више аспеката, где су говор, машта и стваралаштво значајни, али не и најдоминантнији, према мишљењу већине васпитача. Највећи број васпитача као доминантан показатељ успешне примене интермедијалности у књижевности за децу као подстицају дејче креативности, издваја већу заинтересованост и мотивацију деце за рад, а томе у прилог иде и резултат (Табела 10 и Графикон 10) да 100 (90,90%) васпитача сматра да интермедијални елементи у књижевности за децу (нпр. илустрације, звучни ефекти, мултимедијални садржаји) подстичу децу на креативно изражавање, као и резултат (Табела 11 и Графикон 11) да 92 (83, 60%) васпитача сматра да су деца често заинтересована за стварање уметничких дела (нпр. цртежа, песама, прича) након упознавања са књижевним делима заснованим на интермедијалности.

Хипотеза 5: Претпоставља се да примена интермедијалних дела Уроша Петровића за децу у васпитно-образовном раду подстиче дејчу машту и креативност, потврђена је, јер према резултатима истраживања (Табела 15 и Графикон 15), највећи број испитаника, тачније 43 (39,10%) као највреднији аспект дела Уроша Петровића истиче визуелни аспект, који снажно утиче на развој дејче маште, док 36 (32,70%) испитаника истиче когнитивни аспект, што указује на то да његова дела подстичу децу на мисаону активност, 3 (2,70%) испитаника истичу аспект фантастике. Укупно 82 испитаника (74,50%) издваја одређени аспект дела Уроша Петровића као највреднији у контексту развоја дејче маште и креативности. Резултати истраживања (Табела 16 и Графикон 16) додатно потврђују примену ових дела у пракси, где 47 (42,70%) испитаника користи дела Уроша Петровића кроз читање и групну анализу, а 33 (30%) испитаника користи кроз пројектне и тематске активности, односно укупно 80 (72,70%) испитаника примењује ова дела у свом васпитно-образовном раду.

Основна хипотеза: Претпоставља се да васпитачи имају позитивна мишљења и ставове о примени интермедијалности у књижевности за децу као подстицају и мотивацију деце на креативност, потврђена је. Васпитачи су исказали мишљење да интермедијални садржаји не служе само као надоградња текста, већ представљају снажно дидактичко средство које подстиче интелектуални развој, игру, машту и апстрактно размишљање код деце. На основу

добитијених резултата, може се закључити да су васпитачи активно ангажовани у примени различитих медија и интермедијалних садржаја у васпитно-образовном раду са децом предшколског узраста, што додатно подржава развој као подстицај за мотивацију и креативност код деце.

Анализа добијених података, дискусија и закључци у складу су са добијеним резултатима.

Поглавље *Закључак* јасно је формулисано и довољно прегледно сажима резултате истраживања. Кандидаткиња на крају рада закључује да ово истраживање „пружа конкретне доказе да интермедијалност као спој уметности, игре, дигиталних медија и науке, обогаћује децје искуство, подстиче маштовито мишљење и омогућава дубље разумевање света. Такође, оно поставља темељ за будућа истраживања која би могла проширити и продубити разумевање улоге креативности у раном развоју детета. У свету који се брзо мења, овакав приступ образовању припрема децу да буду флексибилна, иновативна и мислећа бића, што представља суштину савременог образовног концепта“.

VI ЗАКЉУЧЦИ: *Оцена квалитета садржаја рада (оцена истраживања и резултата, квалитета понуђеног решења, закључака и др) и оцена писаног рада (квалитет написаног текста, вредност прилога и сл.).*

Мастер рад Наташе А. Демитер „Примена интермедијалности у књижевности за децу у функцији подстицаја децје креативности“, представља квалитативни рад са циљем да би се унапредио васпитно-образовни рад како код куће, тако и у предшколским установама. Описани елементи рада имају логичку повезаност и научну заснованост. Приказана теоријска разматрања у раду у вези су са методологијом приказаног истраживања. Добитијени резултати квантитативно су обрађени и на основу њих изнети су следећи закључци: васпитачи често примењују интермедијалност у књижевности за децу ради подстицања децје креативности; васпитачи најчешће користе визуелне медије у реализацији интермедијалности у књижевности за децу ради подстицања децје креативности, затим аудио-визуелне медије, па аудитивне медије; примена интермедијалности у књижевности за децу ради подстицања децје креативности захтева од васпитача већу ангажованост у припреми за васпитно-образовни рад, доминантан показатељ успешне примене интермедијалности у књижевности за децу као подстицаја децје креативности, јесте већа заинтересованост и мотивација деце за рад; примена интермедијалних дела Уроша Петровића за децу у васпитно-образовном раду подстиче децју машту и креативност, нарочито кроз визуелни и когнитивни аспект дела. Рад садржи импликације за унапређивање васпитно-образовног рада и родитеља и васпитача.

VII КОНАЧНА ОЦЕНА МАСТЕР РАДА: *Рад садржи све битне елементе и написан је у складу са насловом. Недостаци мастер рада и њихов утицај на резултат истраживања*

Мастер рад под називом „Примена интермедијалности у књижевности за децу у функцији подстицаја децје креативности“, кандидаткиње Наташе А. Демитер, написан је у складу са образложењем наведеним у пријави теме и садржи све битне елементе прописане Правилником о мастер струковним студијама у Високој школи струковних студија за образовање васпитача у Кикинди. Мастер рад представља оригиналан допринос науци по систематичном, обухватном и детаљном осветљавању недовољно испитаног, а изузетно значајног феномена интермедијалности у књижевности за децу у функцији подстицаја децје креативности. Интермедијалност, као спој различитих медија и форми изражавања, веома је корисна у васпитно-образовном процесу, представља важан алат, који омогућава да се деца припреме за изазове савременог света, где се размењују различите врсте знања и искустава. Креативним активностима и стваралаштвом деца уче о свету, визуализују своје мисли и тумаче свет који их окружује, а од креативности васпитача зависи колико ће се интермедијалност у књижевности за децу примењивати у васпитно-образовном раду. Таквим активностима несумњиво се подстиче децје стваралаштво, говор, машта и креативност.

VIII ПРЕДЛОГ: На основу укупне оцене мастер рада, комисија предлаже :

1. **Да се мастер рад прихвати, а кандидату одобри одбрана;**
2. Да се мастер рад враћа кандидату на дораду (допуна или измена);
3. Да се мастер рад одбија

Потписи чланова Комисије:

1.
др Тамара Грујић, проф. – ментор
2.
др Миланка Маљковић, проф. – коментор
3.
др Драгана Малешевић, проф. – члан Комисије